

Унаочнення української мистецької фотографії

З 29 липня по 5 вересня в Мистецькому Арсеналі проходить виставка «Чутливість. Сучасна українська фотографія». Розмах виставки масштабний: проекти 60 художників, відібраних кураторами, демонструють форми, яких набула українська мистецька фотографія за 30 років. Згідно кураторській концепції Максима Горбацького, Соломії Савчук та Олександра Соловйова, виставка має «репрезентувати множинність методів роботи з фотографічним медіумом в Україні протягом трьох останніх десятиліть». Дев'ять великих залів займають проекти, відібрані кураторами. Роботи поєднуються через конкретну ідею, але перший зал лише торкається певної теми, другий її висвітлює та натякає на щось ще, третій підхоплює цю тематику. І так лінія викладення ведеться до останнього залу, який ідейно перегукується із першим: фотографія може фіксувати експерименти, як з формою, так і зі змістом.

Окрім фотографій як таких, деякі зали вміщують інсталяції, як-то відео-дослідження групи SOSка «Мрійники», кураторський та авторський текст. На відміну від багатьох інших виставок, що проводилися у Арсеналі, текстового супроводу до візуальної частини «Чутливості» не дуже багато, і вся увага концентрується на зображенні. Вибрані кураторами 99 робіт – це розгорнута картотека можливостей української фотографії. Вона вміщує варіації форм, які може приймати зображення; історії, про які воно може оповідати; теми, які фотографія здатна висвітлювати. Знаходячись в одному просторі, об'єднані спільною ідеєю викладення, кадри з різних проектів все ж таки говорять самі за себе, не розчиняючись одне в іншому.

Репрезентативними у цьому сенсі є роботи Дмитра Старусєва – серії «Марина», «Коли ми повернулись у печери», «Світло пекельного цвітіння». Намагаючись зафіксувати «невидиме» камерою, він пропонує розширити кордони оптики фотографа, що орієнтується на тіла, предмети або пейзажі. За його власними словами, це спроба «актуалізувати та робити видимими тут і зараз проблеми, потоки, афекти, відчуття, щільності й інтенсивності». В наступному залі відразу представлені автори, які фокусуються на протилежній Старусєву тематиці: документальній фотографії, схопленні життя. Серед них Рита Островська («Єврейський альбом. Емігранти»), Андрій Бойко («Слава Україні») та Тарас Бичко («Сихів» та «Поза часом»). Якщо перша зала – про час та місце чуття, то друга – це час та місце людей.

Привертають увагу робота Василя Цаголова «Кримінальний тиждень» та проект «Ханафуда» Міши Педана. «Кримінальний тиждень» конструє образ криміналітету, використовуючи задокументовані хронікою образи. Люди, що зображені на знімках, - актори, представники художньої спільноти. Постановочна фото-історія про насилля кристалізує епоху 90х, якій присвячена серія. В свою чергу «Ханафуда» фіксує естетизовані японські повсякденні пейзажі та зміни, які час на них накладає. Камера схоплює перетворення простору. Форма викладення, подібна до японських гральних карт «Ханафуда», створює цілісну оповідь. Обидва фотографи формують сюжетний світ у своїх проектах, але прагнуть різних цілей, а відтак «Тиждень» – це створення реальності з бутафорії, а «Ханафуда» – це створення бутафорії з реальності.

Певний відсоток простору надано представникам Харківської Школи Фотографії трьох поколінь: Борису Михайлову, Євгенію Павлову, Міші Педану, групі SOSka, Віктору Кочетову, Ігору Чекачкову, групі Шило, але акценту на презентації художнього доробку цієї школи немає. Їхня творчість постає лише як одна з можливих варіацій роботи з фотографічним медіумом.

Прослідкувати будь-які зміни у фотографічному просторі України під час перегляду виставки важко, адже фотографії розташовані не за хронологією. Технічна сторона процесу (робота з апаратом, проявлення плівки або цифрові маніпуляції з вихідним матеріалом) залишаються за межами виставки. Використані різні варіації експонування: від рамкування та відсутності додаткового світла (наприклад, до роботи Андрія Боярова «Без назви / In memoriam») до демонстрації матеріалів саме під тим кутом, з якого вони знімковані (Борис Михайлов «Біля землі»).

“Чутливість” - це можливість відкрити для себе світ української мистецької фотографії, унаочнити її багатожанровість та тематичне різнобарв'я. Вона наближує фотографію до глядача, робить її присутньою у публічному просторі, змушує зупинятися та вдивлятися, спонукає запитувати, і таким чином – більш свідомо занурюватись у сучасний фотографічний контекст.

Цей текст написано в рамках освітньої події Мистецького Арсеналу — журналістський практикум "Факультатив" 2021 під час виставкового проекту «Чутливість. Сучасна українська фотографія». Проект реалізовано за підтримки Українського культурного фонду.

Коренєва Софія